

Ton van 't Hof  
[AUTO]OBSERVATIES



Gaia•Chapbooks

[AUTO]OBSERVATIES

Ton van 't Hof

[AUTO]OBSERVATIES

*Een keuze uit de blogberichten 2019*

Gaia • Chapbooks, 2020

Tekst © Ton van 't Hof

ISBN 978-0-244-88358-4

*[AUTO]OBSERVATIES. Een keuze uit de blogberichten 2019*  
is deel 11 van de Gaia • Chapbooksreeks

*We never live long enough in our lives  
to know what today is like.  
Shards, smiling beaches,  
abandon us somehow even as we converse with them.  
And the leopard is transparent, like iced tea.*

– John Ashbery

*01.01.2019*

Een allesomvattend denksysteem? Laat me niet lachen.

Maar dát de maatschappelijke orde de komende decennia ingrijpend zal veranderen lijkt me – gezien de aanwas van de wereldbevolking, klimatologische ontwikkelingen, politieke en economische machtsverschuivingen, de slinkende voorraad fossiele brandstoffen, de kloof tussen arm en rijk – een uitgemaakte zaak.

In deze omstandigheid hoor ik steeds vaker vragen als deze: Hoe kan een staat het best worden ingericht? Hoe schep je een rechtvaardige wereld waarin eenieder de kans krijgt wel te varen? Hoe leef je je leven? Geen terugtrekkende bewegingen of een vlucht naar boven, maar het doorbreken van ingesleten patronen binnen samenlevingen; daar voel ik voor.

Hierbij is de manier waarop we omgaan met elkaar van algemeen belang.

Zag een echtpaar nijlganzen (ik blijf het een exotische gewaarwording vinden) & een grote bonte specht, vrouwtje, even ten noorden van Rottevalle.

*07.01.2019*

Volksvertegenwoordigingen vertegenwoordigen het volk allang niet meer. Ze zijn alleen nog maar ingenomen met zichzelf. Nu kraait het oproer. Dat kon niet uitblijven.

'Het zijn onruststokers die een opstand willen ontketenen,' zei een Franse woordvoerder onlangs over de gele hesjes, 'ze willen de regering ten val brengen.'

Opstand is niet per se slecht. Ik profiteer nu nog van opstanden uit het verleden. Toch keur ik het gebruik van geweld af. Ghandi heeft laten zien dat geweldloos protest ook effectief kan zijn.

Maar in de grond sympathiseer ik met de politieke inzet van de gele hesjes.

Om 09.15 u. liep ik Feanwâlden uit richting de Houtwiel. Over het grijze land lag de stilte voor het zware weer dat op komst is. De duizenden ganzen waren rusteloos, vlogen op en streken weer neer. Zouden ze de naderende storm aanvoelen? Ik kikkerde in elk geval op van dit rondje van negen kilometer.

In *Een hoofd in de toendra* (Van Oorschoot, 1989), waarin ik zojuist begonnen ben, geeft Tomas Lieske een basisregel – 'ik vind dit veel belangrijker dan veel andere aspecten' – waar een gedicht zich naar richten moet. Een poging tot standaardisatie dus: 'Wie alles van zichzelf prijsgeeft kan niet dichten, wat alles prijsgeeft is geen gedicht. De dubbele bodem, de vermoede laag eronder, de schittering die doet weten dat er iets is maar die verhindert precies te zien wat er is.'

Ik heb niets tegen dubbele bodems in dichtkunst, maar zou ze niet graag als regel willen voorschrijven. Uitgangspunt bij het schrijven van een gedicht is wat mij betreft volledige vrijheid. Uiteraard staat het iedere dichter vrij om zichzelf grenzen te stellen.

Leve de vrijheid van poëzie: het beginsel dat poëzie aan geen enkele regel onderworpen is!

*light*

(Aram Saroyan, 1968)

14.01.2019

Als we onze kalmte nog enigszins willen bewaren, zullen we dat wat op ons afkomt – de gevolgen van de trage opwarming van de zee, het veranderende albedo van de polen, de toenemende zuurtegraad van de oceanen – recht in de ogen moeten durven kijken.

Voor alle duidelijkheid: de grote acceleratie heeft reeds plaatsgevonden, ligt al achter ons. Elk debat daarover met ongelovige klimaatthomassen is een schijn debat.

De afstand die Klaas Dijkhoff enkele dagen geleden nam van het klimaatakkoord is politieke list uit eigenbelang, die niets uit heeft te staan met een doordachte reactie op basis van kennis van het klimaatprobleem. Dat laatste verwacht ik van hem, dat eerste neem ik Dijkhoff zeer kwalijk.

Te midden van deze ecologische kwestie die ons van de wijs brengt, is mijn levensstijl overigens wél onderhandelbaar.

*16.01.2019*

Volgens mijn moeder was mijn vader voor het eerst sinds drie dagen uit zijn bed gekomen. Hoewel hij zijn pyjama en ochtendjas nog aanhad geloofde ik haar maar half. Terwijl we in de keuken koffie inschonken fluisterde ze me toe dat mijn vader zich voortdurend aan haar ergerde zonder dat ze wist waarom. 'Ik zoek geen vijand', zei ze met een verwonderd gezicht. Mijn hart brak. Toen ik mijn vader koffie bracht lachte hij met toe: 'Heerlijk!' Tja. Als je ouders je kinderen zijn.

Op de terugweg nog een flinke wandeling gemaakt door het laagveengebied Rottige Meente, vlakbij Nijetrijne.

*07.02.2019*

Windkracht vijf, naderende buien. Voldoende redenen om het rondje Finkum met enkele kilometers te bekorten.

Tjonge, hij bleef wél hangen, die laatste zin uit het shortlist juryrapport van De Grote Poëzieprijs: 'Hoewel de jury enkele [eigen beheer] inzendingen met plezier gelezen heeft, bleek toch dat het selectiemechanisme van de traditionele poëzie-uitgevers, zeg maar hun "poortwachtersfunctie", functioneert.'



Curieuze uitspraak. Eerst stellen ze De Grote Poëzieprijs met veel bombarie ook open voor uitgaven in eigen beheer, en na betaling van € 75 worden de 'zzp'ers' weer ruw buiten de deur gezet.

Au fond staat er, en ik bedoel dat niet cynisch, dit: De jury heeft de meeste uitgaven in eigen beheer, zoals verwacht, want niet door de ballotage van reguliere uitgeverijen, niet met plezier gelezen.

Alle andere bundels dan wel?

Hier lijkt me toch sprake van onbeschaamde vooringenomenheid van juryleden die de wereld vanuit de heiligheid van een zogenaamde echte uitgeverij aanschouwen.

Ben benieuwd hoeveel eigen beheer bundels er volgend jaar nog worden ingestuurd. Ik verklaar iedere zzp'er die dat doet rechtstreeks voor gek.

*11.02.2019*

Het duurde even voor ik binnen was; mijn moeder vergeet steeds vaker op welk knopje ze moet drukken om de benedendeur te openen, en mijn vader lag met hardlijvigheid in bed. Ze stond me al op te wachten in de hal: 'Ik ben gevallen,' zei ze, 'en heb wel twintig minuten, of wel een uur, op de grond gelegen.'

Ze was duizelig geworden en, zo leerde ik even later, op de grond gaan liggen, niet gevallen. En na een paar minuten was ze weer opgekrabbeld. Je moet bij mijn moeder tegenwoordig goed dóórvragen, dan kom je er meestal wel uit. En nee, ze had nu nergens meer last van.

Toen ze klaar was met haar verhaal zag ik een glas Baileys op het aanrecht staan, halfvol. Het was kwart over tien in de ochtend.

'Zit je aan de Baileys?'

'Ja.'

'Nu al?'

'Ik was de fles aan het wegdoen en toen zat er nog een beetje in.'  
'En dat restje wilde je niet weggooien.'  
'Nee.'  
'Nu net? Voordat je duizelig werd?'  
'Ja.'  
'En toen dronk je wat en werd duizelig?'  
'Ja.'  
'Hahaha! Jij bent me er ook eentje!'

Op de terugweg een uur gewandeld bij Munnekeburen, waar ik twee dartelende bruine kiekendieven zag; er zit lente in de lucht!

*17.02.2019*

Uiteraard een fietstocht gemaakt met dit mooie weer, op en neer naar Baard, en een uurtje of vier opgegaan in het hier en nu. Onderweg een zootje kieviten gezien, pak hem beet twintig, die deze zachte winter hebben aangegrepen, neem ik aan, om niet af te reizen naar het verre zuiden maar lekker dicht bij huis te blijven.

Roelke Posthumus in *Heibel in de polder. Natuur in Nederland* (Atlas Contact, 2018): 'Ieder levend wezen gaat door met exploiteren van natuurlijke bronnen tot de wal het schip keert oftewel tot er een levensbedreigende schaarste optreedt.'

Posthumus heeft het hier niet alleen over mensen maar ook over planten en dieren. Ze poneert deze stelling overigens alsof het een ijzeren natuurwet betreft. En ik ben geneigd haar te geloven.

Anderzijds: alles gaat over in iets anders.

Ik bedoel, ik moet niet zo gewichtig doen, mezelf niet zo serieus nemen. Want dat heeft hoofdzakelijk saaie blogberichten als resultaat.

Hahaha!

'Wie schrijft maakt zich steevast ergens schuldig aan,' schrijft Ester Naomi Perquin in haar column in De Groene Amsterdammer, 'altijd maar toekijken, overdrijven.'

Wat een kijk op het schrijverschap is. Schrijven is óók handelen. Hoe je je daarbij verhoudt tot het grotere geheel, dáár draait het wat mij betreft om.

Als het ingewikkeld is om een bevredigend verhaal rond je eigen ik te weven, doe het dan niet. Ga wat lummelen.

03.03.2019

Mediteerde, at twee sneetjes mueslibrood met kaas, las in Anne Fulda's *Emmanuel Macron* en luisterde naar *The Weight* van Weval.

Dronk espresso. Vroeg me af waarom iemand mijn dagboek lezen zou, die aaneenschakeling van herhalingen, wat mijn leven meestentijds is; de eeuwige wederkeer van hetzelfde. Ik ben er overigens nog niet uit of ik zo'n leven ook wíl; ik laat het me simpelweg overkomen.

Tegenwoordig houd ik niet alle mogelijkheden meer open, de toekomst is niet langer mijn allergrootste opgave.

24.03.2019

Gevloerd door buikgriep. Ga voorlopig als vaatdoek door het leven.

Denk geregeld aan mijn vader die geknakt in bed ligt en niet lang meer te gaan heeft.

25.03.2019

Pa gevallen vannacht, was op weg naar de toilet waarschijnlijk. Ambulance erbij, maar hij bleek niets te hebben gebroken. Het ambulancepersoneel heeft hem terug in bed gelegd.

Ben zelf nog behoorlijk brak vandaag, maar de weg omhoog is ingezet.

Vanmiddag heeft OMRIN een puinbak voor ons huis geplaatst, in verband met de verbouwing van onze tuin, waar ik morgen aan wil beginnen.

Las Timmy Reeds *Poem, A Chapbook* (2018) en moest regelmatig fijntjes lachen:

*A period is just a tiny burnt pancake  
Stuck to a white wall at the end of something someone  
Once called a "complete thought"*

(period = punt = leesteken)

Zoek in mijn geheugen naar een moment waarop ik zag dat die ouwe van me vertederd was.

27.03.2019

Hologig is het juiste woord, en graatmager: zo lag pa vanochtend in zijn bed. Hij was blij me te zien, maar trok zich al snel weer terug onder de dekens; de man wil alleen nog maar rust. Daarna met ma naar een tuincentrum – 'Oh leuk!' – gereden en een bak vol geur & kleur gekocht voor de lege bloempotten op haar balkon. Ze begrijpt heel goed dat pa binnenkort gaat hemelen, maar haar dementie voorkomt, tot nu toe, enige vorm van droefgeestigheid.

't Leven gaat zijn eigen weg.

Vanmiddag in de achtertuin gebuffeld, waar de vorige bewoners van ons huis onder de vlonder circa vier kuub puin hebben achtergelaten.

Wat een show moet dat zijn geweest.

*29.03.2019*

Zijn áls tijd – hoeveel zijn heb ik nog? – klinkt nogal logisch.

Hard gewerkt in de tuin.

Het blauw van de lucht nog koud en diep.

De druif berstensvol knoppen.

Ik houd pa zoveel mogelijk op afstand vandaag. Wat een keuze is, op gevoel.

Vraag me af hoe een rode kruiwagen in onze tuin zou staan, glanzend in de zon, de regen. Of een witte kip.

*30.03.2019*

Het zou gek zijn als je in je dagboek niet over de dood van je vader spreken zou. Dus. Vanochtend is-ie hemelwaarts gegaan. Rust zacht, ouwe.

*31.03.2019*

De telefoon gaat, mijn moeder neemt op:

'Hallo?'

'De trombosedienst.'

'De brosedienst, bozedienst?'

'De trombosedienst!'

'De frambozendienst?'

Geen dag als alle andere, en toch ook weer wel.

In de buurt van Swichum en Wirdum gewandeld. 't Barstte er van de

vogels: buizerds, bruine kiekendief (vermoed ik), grutto's (gehoord, niet gezien), scholeksters etc. In nogal wat sloten waren nieuwe eendenmanden geplaatst, op wilgentenen.

Een koe strompelde naar buiten, ze keek me vorsend aan.

Daarachter, in het oog van de wind, het kerkje van Swichum, dat stamt uit de middeleeuwen.

Las dat de Franse overheid in de jaren vijftig met betrekking tot overmatig alcoholgebruik het volgende adviseerde: 'maximaal 1 liter [wijn] per maaltijd, dus 2 liter per dag.'

Oké dan.

*02.04.2019*

Vermoeid van het zeulen met anderhalve kuub bouw- en sloopafval.

Vol van (te) veel andijviestampot met verse worst.

Herinneringen opgehaald aan die ouwe. Hij kón vreselijk gezellig zijn. Dan kwam er wijn op tafel. Liefst sauvignon blanc, en soms, als er een schilderij verkocht was, een goede Chablis, van de hoger gelegen gaarden.

Buiten schommelde bloesem zachtjes in de wind, regen.

*10.04.2019*

Hele dag bij ma geweest om, in verband met het overlijden van pa, haar administratie bij te werken. Wat geen kattenpis was. En is. Want ik ben nog (lang) niet klaar.

Voorbeeldje. Mijn ouders hebben nooit een testament opgemaakt. Dit betekent dat mijn moeder, als langstlevende, automatisch alle bezittingen van mijn vader krijgt. Nu hebben ze altijd een gezamenlijke bankrekening

en een gezamenlijke spaarrekening gehad. Om die twee rekeningen louter op de naam van mijn moeder te kunnen zetten, heeft de bank een overlijdensakte nodig én een verklaring van het Centraal Testamentenregister dat er géén testament is. Ik begrijp dat. Maar moet nu wel eerst een formulier van het Centraal Testamentenregister downloaden, invullen en opsturen om die verklaring thuisgestuurd te krijgen.

En mijn moeder heeft geen printer.

Zoals mijn moeder ook geen mobiel heeft. Laat staan de DigiD-app. (Dit is nog een voorbeeldje). En om in te kunnen loggen verlangen nogal wat instanties vandaag de dag naast de DigiD ook een sms-controle. Of gebruikmaking van de DigiD-app.

Dan moet je dus op zoek naar alternatieve oplossingen. En dat vergt fantasie, tijd & geduld.

Enfin. Ik heb me niet op laten naaien, ben niet eenmaal uit mijn humeur geraakt.

Kwam thuis en heb, gezeten in de zon, één glas wijn gedronken. Ik weet dat dat – één glas – het beste voor me is. Tijd om die wetenschap ook eens om te zetten in daden. Bovendien schijnt deze daadkracht ook nog eens bevorderlijk te zijn voor je geluk.

Pompidompidom.

*17.04.2019*

Terwijl ik na de lunch in de zon zat met een welverdiend glas witte wijn – de schutting staat! – dacht ik na over de afgelopen weken. Het was niet altijd even eenvoudig geweest.

Maar, besloot ik, het hoeft ook niet altijd allemaal eenvoudig te zijn.

Nu ma nog onderbrengen in een zorginstelling; ze heeft de indicatie

'beschermd wonen met intensieve dementiezorg' gekregen.

Gordelroos. Ik heb al ruim een week last van *fucking* gordelroos!

Desondanks is mijn leven leefbaar, en wil gezien worden.

En als het effentjes niet meer gaat, probeer ik ter verluchting de grapjurk uit te hangen. Ofschoon ik – en daar schuilt de humor in – helemaal geen grapjurk bèn.

28.04.2019

Keek in de spiegel en zag een grijzende kalende man die in zijn gezicht sporen draagt van de tijd: littekens, denkrimpels, kraaienpootjes. Verbeten trek om de mond, dan weer spottend.

Ik heb heel wat afgetobt in mijn leven, en heel wat crises doorgemaakt, waar ik even zo vaak weer uit opkrabbelde.

Ik hou van klein, comfortabel, prettig, vredig.

En ik ben niet over de héle linie teleurgesteld in mezelf.

Lachen man, zo'n standje van zaken.

Oh ja! En ik heb me laten opvoeden door het échte leven, de realiteit.

Pretenties & tekortkomingen.

Ik weet niet beter of. Taaiheid ook. Blootgeven.

12.05.2019

'De ene dag na de andere / Perfect / Ze passen allemaal.' – Joanne Kyger

Leef & leer.



Wolken boven de Dokkumer Ee, verrukkelijke patronen, en wij er fietsend onderdoor.

Thuis is de wind een pak minder koud!

Door onze zonovergoten tuin slingert zich al zoemend een hommelt.

Hennie komt, ter verfraaiing van de buitenruimte, aanzetten met een trompetbloem, kleipot & roestige boeddha. We schuiven met dingen totdat de harmonie is weergekeerd.

Kerkklokken kondigen tegen 16.00 uur een heilige mis aan.

'Rockmuziek nam in die tijd een deel van de maatschappijkritiek over.'

Waarheen mijn bewustzijn maar fladdert.

En zo wordt de dag stukje bij beetje vorm gegeven

& houd ik tegelijkertijd iets over van wat er vandaag gaande was.

*18.05.2019*

Shamrock Cabin, Treninnow Cliff, Cornwall. We kijken uit over de zee, die zeventig of tachtig meter lager tegen de rotsen slaat. Vogels fluiten. Er staat nauwelijks wind. Ik hoor een motorbootje knetteren maar zie hem niet. We lezen boeken, slaan een dekentje om ons heen. Op het aanrecht lonkt de fles whisky.

*19.05.2019*

In 1985 liep ik van Plymouth naar Newquay, 250 km verderop. Mijn eerste nacht bracht ik op een camping door, die op een paar honderd meter lag van ons huidig onderkomen, Shamrock Cabin. Het grasveld waarop ik destijds mijn tentje opzette staat nu vol met houten vakantiehuisjes. Ruim dertig jaar geleden was Treninnow Cliff, waarop Shamrock Cabin ligt, een

woest tehuis voor vogels, thans branden er 's nachts tig lampjes en kun je binnen een straal van een kilometer vier horecagelegenheden bezoeken.

Ook deze stek is inmiddels door de mens overwoekerd.

Maar het uitzicht over zee is gebleven. En buiten het toeristenseizoen kan men hier nog redelijk kalmjes leven.

*'The limits of who we are, and the limits of what our world is.'* – Gary Snyder

Ritme, het leven op Treninnow Cliff heeft een ánder ritme dan dat van de stad waarin Hennie & ik wonen. De zee bespeelt hier onophoudelijk de drums, en vogels weten telkens weer op het juiste ogenblik in te vallen.

Voor mijn neus duiken kraaien als stuka's naar beneden.

Ik bestudeer de vegetatie, maar herken nogal wat planten niet.

Tegen 10.30 uur al wandelend over het zonnige Coast Path naar Kingsand vertrokken, waar we in The Devonport Inn de lunch gebruikten, inclusief een pint of Guinness. Via Millbrook om 14.15 uur weer terug. Daarna het terras op met boeken.

*21.05.2019*

Uiteindelijk houd niemand de boel bij elkaar, bedacht ik me gisteravond, terwijl de zon onderging en vogels slaapliedjes zongen. Alles verandert, dát is de constante.

'Deze dauwdruppelwereld / is maar een / dauwdruppelwereld / en toch' – Kobayashi Issa

Ook als ik over mijn eigen leven schrijf, verwerk ik geregeld teksten van anderen, hervorm ze voor eigen gebruik. Schrijven wordt dan nóg interessanter voor me, aangenamer ook.

Vanochtend boodschappen gedaan in Millbrook. Daarna koffie gedronken op ons terras. Vóór ons strekte de zee zich uit, de grote zee, waarop drie, vier piepkleine witte zeilen.

's Middags, op het strand, liet ik mijn gedachten gaan over de grammatica's van ronddobberen en met man en muis vergaan. Niet zomaar, hoor: ik ben graag áán zee, niet op.

*22.05.2019*

Mediteerde. Had een zootje gedachten over dingen die ik nog moet doen of zou moeten doen.

At een appel.

Zag de zee lichtjes deinen en gaf het weer een 8.

Het dorpje Minions, aan de rand van Bodmin Moor, bezocht, waar filmopnames voor *Poldark* zijn gemaakt. Toen we door het fenomenale heidelandchap kuierden, waar van alles en nog wat in bloei stond, kwamen we midden in een zwerm bijen terecht. Dat was rennen geblazen.

Geluncht in de stijlvolle Jamaica Inn, dat midden op Bodmin Moor ligt en heeft gefigureerd in Daphne du Mauriers gelijknamige roman uit 1936.

In de namiddag de tijd opengezet voor kalmte, rust. Geluisterd naar de zee, de vogels. De geur van wilde roos opgesnoven. Zo'n onderbreking die voor adem zorgt, voor nieuwe mogelijkheden, perspectief. En, uiteindelijk, ook voor het stoppen met denken.

PS Uiteraard schrijf ik niet alléén om te onthouden maar ook, telkens weer, om net even iemand anders te worden dan ik al ben.

*10.06.2019*

De koan van vanochtend: Wat is de beste keuze? Mijn antwoord: De

gegeven omstandigheid.

In en rondom Langweer gekuierd. Het weer was een stuk zonniger dan voorspeld. Weinig vogels, veel boten. Aardige dorpsstraat met verscheidene etablissementen.

Wolken ouwehoeren niet maar zwijgzaam zijn ze evenmin.

Een boek dat ik niet licht vergeten zal: Haruki Murakami's *Waarover ik praat als ik over hardlopen praat*. Het gaat over doorzettingsvermogen, in dit geval met betrekking tot het voltooien van een marathon of een roman. Als ik dit werkje tien jaar eerder had gelezen, dan zou ik stante pede een trainingsschema voor een marathon hebben opgesteld.

21.06.2019

Mike heeft veertien jaar deel uitgemaakt van ons gezin. Hij was een himalayakat, een kruising tussen een pers en een siamees. Himalayakatten komen niet uit de Himalaya, maar zijn door fokkers gefabriceerd.

Toen Aniek in 2005 terugkwam uit de VS, waar ze een jaar lang op een high school had gezeten, nam ze Mike, anderhalf jaar oud, mee. Jay en Cindy, de mensen bij wie Aniek verbleef, fokten himalayakatten.

Vanochtend heb ik hoogbejaarde Mike moeten laten inslapen; hij was eenvoudigweg versleten. De lieve ouwe gozert.

25.06.2019

Werd herinnerd aan iets van vroeger – Silvershag – en dacht: dat pakje was toch groen?

Koos van Zomeren in *Een jaar in scherven*. 'Kundig niksen is het ruggenmerg van het [schrijvers]vak.'

Vanochtend met ma op Wilgeneiland gewandeld. De temperatuur steeg

snel, maar onder de knoepers van bomen was het nét te doen. Ik had nog wat vragen openstaan. In het trouwboekje van mijn ouders valt te lezen dat ik één dag na mijn geboorte de doop kreeg toegediend. Klopte dat? En was mijn moeder daarbij geweest? Of had mijn vader me meegenomen terwijl zij in het kraambed achterbleef? Ik begon voorzichtig:

'Weet je nog dat ik gedoopt ben, ma?'

'Uh, jij?'

'Vlak na mijn geboorte.'

'O ja? Wie heeft dat gedaan dan?'

'In de kerk'

'Vroeger gingen wij wel eens naar de kerk, ja.'

Geen antwoord gekregen, dus. Misschien dat mijn peetoom of peettante, die beiden nog leven, het wél weet.

Luisterde in de auto naar een interview met Ap Verheggen, een Nederlandse kunstenaar die een methodiek bedacht waarmee je water kunt winnen uit droge woestijnlucht. Momenteel wordt er een machientje getest dat, op tamelijk eenvoudige maar vernuftige wijze, 600-1000 liter water per dag produceert, op zonne-energie. Wauw.

29.06.2019

Gisteravond met goede vrienden bourgondisch getafeld en diep in het glaasje gekeken.

*Heute bis drei im Garten gearbeitet.* Onze druif heeft weer iets lelijks te pakken. Lijkt me geen galmijt dit keer. Daar moet ik van de week dus wat aan doen.

Will, de oudere broer van pa, gaat achteruit. Hij heeft moeite om de dood van mijn vader te verwerken. Ook is, met de inname van zijn rijbewijs onlangs, zijn mobiliteit verder afgenomen. En zo ebt druppelsgewijs de *jolie de vivre* weg. Ik moet hem binnenkort eens opzoeken.

Jeroen Brouwers in *Mijn Vlaamse jaren*. 'Soms kuch ik wel eens, maar geen mens die ervan opkijkt.'

Het is bloedheet. De poezen liggen uitgeteld in de schaduw op het vaalgele grind. Ergens dreunt een basgitaar. Het hondje – geen idee van wie – is gestopt met janken. De rosé hangt in het glas. Ik staar in de blauwe ruimte, een open einde tegemoet.

*05.07.2019*

En dan komt het telefoontje tóch nog onverwachts: er is een kamer vrij voor mijn moeder in een zorginstelling in Bartlehiem. Maandag ga ik met haar kijken. Ik ben er zelf al geweest. Het is een prachtige verbouwde oude zuivelfabriek aan de Dokkumer Ee. Er ligt een grote tuin omheen en ze houden er kippen, konijnen en pony's. In de omgeving verder niets dan weiland, koe, schaap, paard en hier en daar huis. Mijn moeder zal er verrukt over zijn. Maar er wonen ook oudjes die lichamelijk en geestelijk al (veel) verder heen zijn. Daar zal ze moeite mee hebben. Maar we laten haar ditmaal geen keus; langer in Almere blijven wonen is simpelweg geen optie meer.

*11.07.2019*

Wat deze dag weer brengen zou: aan bekommernissen, gedachten, inzichten, pogingen tot ontraadseling van wat-het-goddomme-allemaal-te-betekenen-heeft!

Leven terwijnl-je-wacht.

Ik schrijf het op, in ruil voor lucht.

Daarna boodschappen gehaald, linzensoep bereid en wc & vloer beneden gereinigd. Geconcentreerd, zoals boeddhisten dat plegen te doen.

Daarna op en neer naar Theo & Flory gefietst – 52 kilometertjes – waar het gezellig was en we een prinsheerlijke high tea genoten.

Eenmaal weer thuis eindelijk mijn schoenen uitgetrokken.

Een goed leventje heeft maar weinig om het lijf.

*17.07.2019*

Afscheid genomen van ons (ma en ik) favoriete wandelgebied in Almere, het Oostvaardersbos, dat aan de rand van de Oostvaardersplassen ligt. Na alle grauwe dagen voelde de zon weldadig aan. Het kleurenpalet werd gedomineerd door veldbloemen.

Volgende week woensdag verhuist ma. Daar zijn alle zaken intussen voor geregeld. In de periode erna zullen we ons eerst ontdoen van de spulletjes die achterblijven en vervolgens de flat opleveren. En daarmee is het basta!

Mamaatje lijkt zich inmiddels te hebben verenigd met de verplaatsing naar het hoge maar schone noorden! Gelukkig maar.

Thuis bolognesesaus gemaakt van verse tomaten. Daarna Tour gekeken, met een longdrinkglas pastis in de hand. Aimé De Gendt reed 160 km vooraan, maar werd luttele kilometers voor de finish door het peloton ingehaald.

Je lummelt wat, wil een tweede of derde dichtbundel schrijven en vraagt subsidie aan.

'De verleende beurzen variëren van € 10.400 tot € 31.200.'

Subsidie stelt mensen in staat, volgens Jan van Mersbergen, om te kiezen voor het schrijverschap. Subsidie is een tombola, poneer ik, die netwerkers de mogelijkheid biedt om te lanterfant.

Beide stellingen zijn níet waar. Of maar ten dele.

Maar het is wel een érg select gezelschap dat het afgelopen decennium miljoenen euro's aan ondersteuning heeft ontvangen.

En levert het ook topliteratuur op? Dat valt best wel tegen.

Daarom moeten we zo snel mogelijk van dit systeem af.

*Get a life!* In plaats van ons kent ons. Een clubje dat in- en uitsluit.

27.07.2019

'Originaliteit is moeilijk waar te nemen wanneer ze nog in de actualiteit leeft en beweegt.' – Haruki Murakami

Origineel zijn. Als schrijver bekreun ik me liever om andere zaken. Het volgende gedicht of blogbericht bijvoorbeeld. Dat niet geniaal hoeft te zijn, hoor. Maar ik sleutel wel totdat ik in zekere mate tevreden ben. Met vorm én inhoud.

Voel me vandaag fris, energiek en onmiskkenbaar mezelf.

Las dat met de komst van internet 'een oprecht achteloos, weloverwogen vluchtig proza' verzezen is, dat centraal is komen te staan in ons dagelijks leven.

'We accepteren niet langer dat schrijven met oog voor nuances het exclusieve domein van professionals is.' – Gretchen McCulloch

02.08.2019

Gisteravond in bed een frontale aanval van nervositeit gehad: hevige verkrampting van nek & maagstreek. De zenuwpees in mij beweegt zich onbeschofter naarmate ik ouder word. De heftige periode die achter ons ligt vormt wellicht de aanleiding tot de attaque: vader ontzield, moeder naar elders gevoerd.

08.08.2019

Daan Roovers, Denker des Vaderlands, in *Wij zijn de politiek*: 'Ons



grootste probleem is niet zozeer de overheersing van de ene klasse over de andere, of de hardnekkigheid van antiwetenschappelijke scepsis, racisme of homofobie, maar de overheersing van de extreme stem over de gematigde.'

Te veel hooi op mijn vork nemen; nóg zo'n trekje van me.

Kunst, literatuur, poëzie gaan voor alles over 'dat eerste persoonsperspectief', de ervaring. Hoe langer ik erover nadenk, hoe meer ik hiervan overtuigd raak.

Alleen ik kan zeggen wat ik vanbinnen ervaar.

Mijn moeder ziet er sinds ze in Bartlehiem zit gelukkiger uit dan in jaren. Het gevoel bekruipt me dat ze sinds mijn vader ziek werd en verbolgen – zijn gezicht stond sedert eind 2015 op onweer – eenzaam is geweest. Pa kon geen begrip meer opbrengen voor haar voortschrijdende dementie; wat een *fucking* intermenselijk debacle moet dat zijn geweest.

Kunst, literatuur, poëzie maken het leven niet zozeer 'aangenamer', maar ontsluiten het eerste persoonsperspectief, maken het toegankelijker voor ons allen. Iets wat machines niet kunnen doen.

Vanmiddag met moeders naar de kantonrechter in Almere geweest, die het verzoek tot onderbewindstelling & instelling mentorschap ten behoeve van ma – opdat mijn zussen en ik mogen beslissen over financiële en medische aangelegenheden die haar aangaan – inwilligde.

Toen we afscheid namen schudde mijn moeder de kantonrechter de hand en zei doodserieus: 'Welterusten.'

En vandaag is het precies 33 jaar geleden dat ik 'ja, ik wil' zei tegen mijn geliefde.

12.08.2019

Mijn *posture*? Volledig mezelf zijn. *Self-fashioning*? Een neurotische staaf in mijn nek. Mijn recht als dagboekschrijver? Eeuwig in dingen blijven geloven. Wat dit journaal niet ongevaarlijk maakt.

Deed een zelftest en beantwoordde 21 van de 22 vragen volmondig met ja. 14 was al genoeg geweest om als 'hoog sensitief' gekwalificeerd te worden. Las vervolgens hoofdstuk 1 en moest het boek daarna wegleggen om niet nóg meer overprikkeld te raken. Zestig jaar aan onbegrepen gedrag en kwalen hebben ineens een naam: HSP – *High Sensitive Person*. Kolere.

20.08.2019

'Alleen in het noordwesten en noorden bestaat kans op een bui.' Nou – om 10.57 uur – bij bakken uit de hemel dus, hier.

Waar ik in geloven móet: dat lezen goed voor je is & dat dit blog in staat is om je op te beuren, te veranderen, te raken en, wie weet, met wat raad bij te staan.

In eenzaamheid pende ik bovenstaande zin neer, geen stérveling die mijn gezicht op dat moment zag!

Stelde met militaire precisie – alle spijsen exáct passend bij het gemoed van de dag – het menu van de maaltijd des Heren samen: *stracotto alla Fiorentina, zucca al rosmarino* & duizendpit brood.

Na jaren van onderzoek luidde de conclusie dat inwoners van Karachi, Kazachstan, door verhoogde concentraties koolmonoxide in de lucht in slaap waren gevallen om pas dagen of weken later weer wakker te worden. Er kon volgens de autoriteiten geen verband worden gelegd met de oude uraniummijnen die al tientallen jaren gesloten zijn. De beelden van geëvacueerde inwoners die niets liever willen dan terugkeren naar hun geboortestreek zijn hartverscheurend. Docu vol dramatiek.

Lien rekte zich in de zon helemaal uit, tjezus, zelfs vérder dan helemaal!  
Elastieken Lientje.

Toen ik aangename geuren opsnoof uit onze stoofpan realiseerde ik me dat ik nog altijd de rekeningen betalen kan, me vergapen kan aan documentaires over én uit alle uithoeken van de wereld, 's avonds in een café met Jan en alleman over politiek kan ouwehoeren, en dampende schotels op tafel kan zetten die hun oorsprong hebben in uiteenlopende culturen uit alle delen van de wereld.

Vroeg me vervolgens af welke van deze privileges ik – vanwege omstandigheden – hypothetisch geval? – als eerste opgeven zou.

21.08.2019

Werkte vanochtend aan mijn bijdrage aan de Beeldrubriek van de Poëziekrant (curator Michael Tedja) die, zo is het plan, in het decembernummer zal worden opgenomen.

Las dat 'we allemaal behoefte hebben aan een praktische, eenvoudig te gebruiken handleiding voor de omgang met onze geest.'

Nou, ik in elk geval wel. Kan maar geen vat op die 'wilde aap' krijgen!  
Word soms bijkans mesjogge van dat geslinger en gespring.

Doe eens normaal, joh!

'Als je de wereld overdenkt, is het zaak om het midden te houden tussen lachen en hartverscheurend huilen.' – Ella Frances Sanders

Ook vandaag weer de Italiaanse keuken: *zucchine agrodolci*, *frittata ai peperoni* & een bolletje buffelmozzarella.

Ik heb de komende dagen overigens wat andere dingen te doen, daarna hoort u weer van mij!

*22.08.2019*

Mentaal ingestort. Plaatsen van blogberichten opgeschort. Ervaar momenteel te veel druk van een dagelijkse publicatie. Voel daarnaast ook al enige tijd de behoefte om wat langere en meer doordachte stukjes te schrijven, over poëzie en genealogie vooral.

*24.08.2019*

Nauwelijks geslapen. Nog altijd geestelijk naar de kloten. Moest het dichtersuitje dat voor vandaag gepland stond – ik zou met Gert en Nanne eerst het Museum de Fundatie in Zwolle bezoeken en vervolgens wat eten & drinken – noodgedwongen afzeggen. Rust, rust, rust.

Ik zou het een lichte vorm van neurose willen noemen, waarmee ik sinds ik weet dat ik CLL heb zo nu en dan kamp.

*26.08.2019*

'Tjee, dat schiet ook alweer op, die Finish vaatwastabletten.'  
'Nou, 't leven schiet überhaupt op, weet je.'

*19.09.2019*

Niet zonder reden naar Brantgum gepedaleerd, een boerengehucht dat 27 km ten noordoosten van Leeuwarden ligt. Het weer – 'de ter plaatse heersende gesteldheid van de atmosfeer' – had veel weg van een fris-fruitige chardonnay. Wat we zagen beviel ons zeer. Op een bankje bij de kerk de bruine boterhammen met kaas en salami opgepeuzeld.

Vijfhonderd bruine boterhammen. Onze fietstassen puilden uit.

Niets is heilig, alles kan in poëzie worden veranderd.

*21.09.2019*

Alles wat ik vanmiddag, gezeten in een hemels herfstzonnnetje, tikte, deletete ik, op deze ene zin na:

Als ik geen angsten had, zou mijn leven er heel anders hebben uit gezien.

Waarna ik met Hennie het glas hief op de tijd die ons nog rest.

*22.09.2019*

'Zelfs bronstige olifanten zijn niet zo gevaarlijk als een losgeslagen geest.'

*27.09.2019*

Wandelde vanochtend langs akkers en door velden toen de telefoon ging: de zaak was rond. Volgend voorjaar verhuizen we naar een boerenstulp in Brantgum.

*29.09.2019*

Anderhalf uur door de regen gestapt. Waarom deed ik dat? Om ruimer te kunnen ademen. En het bevrijd gevoel erna. De nattigheid kon mij niet schelen. Onbezorgde achteloosheid sloeg de klok vandaag.

*03.10.2019*

Oriëntatiegesprek hypotheek gehad, offerte hypotheekadvies ontvangen, opdrachten tot taxatie en bouwkeuring verstrekt, concept koopovereenkomst doorgenomen en commentaar geleverd, vraagprijs huidige woning bepaald, afspraak gemaakt met woningfotograaf, fles wijn opengetrokken.

Vanochtend ook nog een uurtje met ma gewandeld. In en rondom Aldtsjerk. Ze keek bij elke woning naar binnen en concludeerde: 'Al die oudere mensen die hier wonen!' Ze wordt over veertien dagen 84.

Haar auto verkocht & autoverzekering opgezegd – ja, die had ze nog!

Leende Sartre *Het zijn en het niet. Proeve van een fenomenologische ontologie* (1943) van de bieb en verschoot van kleur bij de dikte.

Morgen naar Overijssel, voor een lang wandelweekend met Tim, Anoek, Sanne & de honden *of course!*

24.10.2019

Vanmiddag is ons huidig optrekje achtmaal bezichtigd. Volgens de makelaar viel enkele malen het woord 'droomhuis'. Aanstaaende maandag vrije inloop, daarna de balans opmaken. Hopelijk ligt er dan een aantrekkelijk openingsbod op tafel. We duimen voor onszelf.

Terwijl de bezichtigingen plaatsvonden zijn wij naar dorp Brantgum gereden, om onze toekomstige woonomgeving te verkennen. *Not bad!* Als je van weidsheid houdt.

Onze poezen zijn overigens onrustig, ruiken onraad.

Las dertien levenslessen en onthield deze: 'In elke intieme, duurzame relatie, vergeef, vergeef, vergeef. En vergeef dan nog een keer.'

28.10.2019

Vannacht kroop Paulien Cornelisse bij me in bed. Hennie lag in de hoek van de kamer op een veldbedje te slapen. Cornelisse wilde seks, maar ik wist me aan haar greep te ontworstelen. Vlug maakte ik Hennie wakker en stelde haar als mijn echtgenote aan Cornelisse voor. De cabaretière richtte zich op, fatsoeneerde haar pyjama en wees op mij: 'Jij, jij moet psychische hulp zoeken!' Waarna ze hem smeerde.

Met het oog op het open huis vanmiddag de hele ochtend schoongemaakt. Daarna lang door het Leeuwarder Bos gezworven.

Veul belangstelling voor ons huis. We stevenen af op een inschrijvingsprocedure.

Herfstrisotto gemaakt, met paddestoelen & pompoen. Klassiekertje!

*30.10.2019*

Enerverende dag geweest.

Vanochtend vroeg naar het Kunstmuseum in Den Haag geboemeld om samen met Tim naar enkele waterlelies van Claude Monet te kijken; *Monet – Tuinen van verbeelding*. Fenomenale werken waarin een heel schildersleven is samengebald en met toenmalige stijlconventies wordt gebroken.

Genotvol geluncht bij Cloos op 't Plein, waar ik in mijn werkzame leven regelmatig en met graagte kwam.

Geen last gehad van protesterende bouwvakkers.

Op de terugweg in telefonisch overleg met Hennie & makelaar (Hennie op haar werk, makelaar op zijn kantoor & ik in de trein) alle biedingen op ons huis doorgenomen en er eentje geaccepteerd.

Thuis een flesje wijn opengetrokken.

*05.11.2019*

Had gisteren weer eens een mopperbui. Vergeleek het werk van de een met dat van een ander en noemde iemand een loser.

Terwijl ik weet dat afbrekende kritiek, niet gericht op enige verbetering, een zinloze, ploerterige benadering is.

Ik verdien een oorveeg.

Kan beter aan mezelf werken.

Openende vanochtend een rekening bij de ING om, als bewindvoerder, de bankrekeningen van mijn moeder te kunnen beheren. Noodgedwongen. En niet gratis.

Repareerde, met behulp van een servicedesk op afstand, onze ingebouwde koffiemachine.

Poetste samen met Hennie, met het oog op de taxatie en bouwkundige keuring van onze huidige woning, als een bezetene.

Ronde de financiering van onze nieuwe woning af.

Later, languit in bad met een colaatje light, kreeg ik heel even het gevoel dat we vandaag bovenop onze lotsbestemming hadden gezeten.

Door een kiertje geluiden van de avondspits.

*18.11.2019*

Telkens als mijn moeder een jas wil aantrekken telt ze eerst hoeveel jassen ze heeft: 'Een, twee, drie, vier, vijf, zes.' Dan maakt ze een keuze.

Vanochtend besloot ze om haar eerste keuze, een beige regenjas, weer uit te trekken en voor een andere jas te gaan. Met de beige regenjas nog in haar handen telde ze voor de tweede keer: 'Een, twee, drie, vier, vijf, zes.' Ze lachte naar me, wees op de beige regenjas en zei: 'Ik heb zes van deze mensen!'

Ze hing de beige regenjas weer op, pakte een groene winterjas en concludeerde: 'Ik kies toch altijd deze groene.'

*19.11.2019*

Gefietst. Dertig kilometertjes. Handschoenen aan, zonnebril op. Ook nog



een bui getoucheerd. In de buurt van Jorwert (Geert Mak zat in zijn werkkamer) een vlucht van pakweg duizend kieviten!

Agenda getrokken: 2020: week 3: overdracht nieuwe huis.

Gedichten blijven komen. Inmiddels een chapbook vol. Dat volgend jaar zal verschijnen.

Volg sinds zaterdag het 16/8 dieet: al twee kilo kwijt. En geen centje pijn.

*22.11.2019*

Dat het gaat om de manier waarop je leeft,

niet om wat anderen doen.

Verhuizer in de arm genomen, verhuisdatum geprikt: 23 januari a.s.

De hele middag onze buurman (die nóg ouder is dan ik) geholpen om het dak van zijn uitbouw, dat voorzien is van een vlonder en talloze bloembakken, schoon te maken.

Bo zal het allemaal worst wezen, zo lang er ook in onze nieuwe woning maar een hr-houtkachel wordt geplaatst. (Maar dan wel met fijnstoffilter dit keer, en hout uit eigen bos.)

Waarom schrijf ik dit allemaal op? Om mezelf te vergoelijken?

Afwijkende meningen zijn toegestaan.

*24.11.2019*

Ik vertel de waarheid / in zekere zin / en niets dan de waarheid / zoals ik die zie.

'Kijk ma, een kunstwerk.' Ze bekeek de enorme stalen constructie en

oordeelde: 'Ik vind het niet mooi.' 'Maar,' voegde ik toe, 'dat heeft iemand wel allemaal in elkaar gezet!' 'Ja,' antwoordde mijn moeder, 'en helemaal verkeerd.'

Las in een recensie dat 'de wereld redden' bij je ontbijt begint.

Wat natuurlijk waar is, zo waar als ik Ton heet.

Rondje Reduzum-Mantgum-Baard gefietst & ca. 1250 calorietjes verbrand. Opnieuw honderden lawaaierige kieviten gezien in de natte graslanden rondom Hijlaard, uit- en weer inzwermend; wat best indrukwekkend was.

Keek naar een fascinerende video over Kalmukkië, 'de enige boeddhistische staat van Europa.' Daar wonen is een waar kunststukje.

*08.12.2019*

De grimmige wind vannacht – ik lag een tijdje wakker – deed me niet naar binnen verlangen, integendeel, ik wilde eropuit, me zodra het licht was met hem meten, zijn felle vlagen weerstaan.

Voelen, weten dat je leeft.

De zon brak vanochtend een uur later dan voorspeld door. In tussentijd was ik – omkeerweigeraar – kledder geworden. In de stormachtige wind had de meegenomen paraplu me geen enkele dienst kunnen bewijzen. Maar de vergezichten vanaf de Griene Dijk, volgepakt met titanische wolkenmassa's, hadden veel vergoed, zo niet alles. Toen ik bij de auto in Minnertsga kwam waren mijn kleren al weer bijna droog.

Je leeft maar één keer.

Schreef vanmiddag in één ruk een gedicht, dat nu aan het bijkomen is.

Maakte erwtensoep. Alweer? Ja, alweer.

10.12.2019

Je zoekt je leven lang naar logica en samenhang maar vindt vooral onredelijkheid en tegenstrijdigheden.

'Restanten hormoongif.'

Waarom zou je je herinneringen eigenlijk schikken, ordenen?

In de omgeving van Zwarte Haan onze benen gestrekt, oefengebied van duizenden brandganzen, het landschap afiguraal. Centrale gebeurtenis: de magere man die we in een zwijnenstal van een dijkhuisje saxofoon zagen spelen.

23.12.2019

Bezorgd keek mijn moeder vanochtend van de overvolle winkelwagen naar de achterkant van onze auto. Ik had haar meegenomen naar AH, waar ik kerstboodschappen haalde. 'Dit is voor vijf of zes dagen, hoor!' zei ik. 'Ja maar die dingen,' ze wees naar de achterbanden, 'die worden straks veel te plat!'

Daarna hardhout gehaald, speciale biertjes en boeken uit de bieb.

24.12.2019

Boekenlijstjes? Ik verafschuw ze! en las dit jaar tot nu toe 91 boeken en gaf 9 ervan de hoogste score, 5 sterren:

- *Five Poems*, Joseph Massey
- *Deutschboden. Participerende observatie*, Moritz von Uslar
- *There You Are: Interviews, Journals, and Ephemera*, Joanne Kyger
- *Inleiding tot het Zen-Boeddhisme*, D.T. Suzuki
- *Een jaar in scherven*, Koos van Zomeren
- *Wij zijn politiek. Het denken van Daan Rovers*, Marc van Dijk
- *A New Silence*, Joseph Massey

- *John Ashbery and American Poetry*, David Herd
- *De buitenjongen*, Paolo Cognetti

Deed de laatste boodschapjes in stromende regenval, hing de hele middag boven dampende pannen en negeerde mijn emoties niet bij het beoordelen van de bereidingen:  *fucking lekker!*

*31.12.2019*

We zitten sinds gisteren in een airbnb in Gorredijk: houthaard als enige verwarming, uitzicht op weilanden.

Met het oog op oudejaarsrust.

Om ons heen wordt voortdurend met carbid geschoten.

Wat ons niet kon afhouden van een fikse wandeling, kostelijke lunch en twee heilzame Grimbergen Hopjes.

We zagen kraaien en ganzen zich rot schrikken.

Bovenstaande wetenswaardigheden werden aan het einde van de middag van mijn privédomein naar het publieke domein verhuisd.

Hier gingen wel politieke keuzes aan vooraf.

Laten wij alles en iedereen een kalm uiteinde toewensen.

Uitgaven in de Gaia • Chapbooksreeks

- #1 – *Gecomprimeerd dagboek 2018* – Ton van 't Hof
- #2 – *Dieren op schaal* – Gert de Jager
- #3 – *Ken je mij?* – Richard Mijnten
- #4 – *Warhoofds leerdichten 1. Dag in, dag uit.* – Alain Delmotte
- #5 – *Brandsma. Een Friese familiechroniek* – Ton van 't Hof
- #6 – *Schitterende, labiele knooppunten* – Gert de Jager
- #7 – *Schoon* – Willem Thies
- #8 – *Waar tijd al niet goed voor is* – Ton van 't Hof
- #9 – *Your Daily Fake Poetry* – Bob Vanden Broeck
- #10 – *De kolengruizer* – Martin Knaapen
- #11 – *[AUTO]OBSERVATIES* – Ton van 't Hof